

Slovenski romarji na poti na Pliberško polje na avstrijskem Koroškem

Bleiburški križev pot

Bogdan Sajovic, P. J.; foto: Petra Janša

Za nami je sedemdeseta obletnica »bleiburškega križevga pota«, zločina, ki so ga komunisti izvedli nad sto tisoči hrvaških protikomunistov. Podobni zločini so se dogajali tudi nad slovenskimi, srbskimi, črnogorskimi in kozaškimi protikomunisti.

V soboto, 16. maja, je bila v avstrijskem Pliberku (Bleiburg) komemoracija ob 70. obletnici »bleiburškega križevga pota«, dogodka, ko so britanske oborožene sile vsaj 95 tisoč razoroženih vojakov nekdanje Neodvisne države Hrvaške izročile jugoslovanskim komunističnim partizanom. Z razoroženimi vojaki je bilo izročenih tudi nekaj deset tisoč hrvaških civilistov, tudi žensk in

otrok, ter manjše število slovenskih domobrancev, slovenskih četnikov in civilistov. Britanske enote so v tistih dneh izročile komunistom še več deset tisoč hrvaških vojakov in civilistov, ki so se vdali britanskim enotam po drugih mestih avstrijske Koroške in Štajerske. Na podoben, še celo zahrbtnješi način je bilo izročenih tudi približno petnajst tisoč slovenskih domobrancev in več tisoč civilistov, ki so se prav

tako zatekli na Koroško in so bili zbrani predvsem na območju Vetrinja, ter na tisoče srbskih in črnogorskih četnikov. Britanci so na Štajerskem v tistih dneh sovjetskim enotam izročili tudi okoli 40 tisoč Kozakov in več tisoč civilistov. Skupni imenovalec pri vseh teh ljudeh je bil, da so jih v veliki večini potem pobili komunisti. Sovjeti so Kozake odvedli v taborišča v Sibiriji, kjer so v naslednjih letih večinoma

pomrli v nečloveških razmerah. Slovenci, Srbi in Črnogorci so bili v glavnem pobiti kar na ozemlju današnje Slovenije in zakopani v premnoga prikrita grobišča. Hrvate, ki so bili po številu največja narodna skupina, ki je bila proti svoji volji izročena komunističnim zločincem, pa so odgnali na »križev pot«, razen kakšnih 40 tisoč, ki so jih pobili že na kraju samem, še preden so jih uvrstili v kolone. Križev pot

so bile kolone, ki so peš odhajale iz Avstrije proti notranjosti Hrvaške. Večji del tistih, ki so bili prisiljeni iti na ta marš smrti, so pobili že na poti in jih zakopali v različna prikrita grobišča v Sloveniji. Tiste, ki so prišli živi na Hrvaško, pa so potem razdelili v skupine in jih deloma pobili na Hrvaškem, deloma pa poslali v razna taborišča za prisilno delo, kjer je večino prav tako doletela smrt.

Na deset tisoče udeležencev
Med vsemi, ki so jih v dneh med 16. majem in začetkom junija 1945 izročili komunistom, je bilo tako največ Hrvatov. Ti tudi najbolj negujejo spomin na svoje žrtve, ki so jih pokončali komunistični zločinci. Spomin nanje so začeli negovati praktično že takoj po moriji. Nekateri Hrvatje,

ki so se izognili izročitvi, in nekateri redki srečniki, ki so pobegnili iz kolon in bili tako rekoč

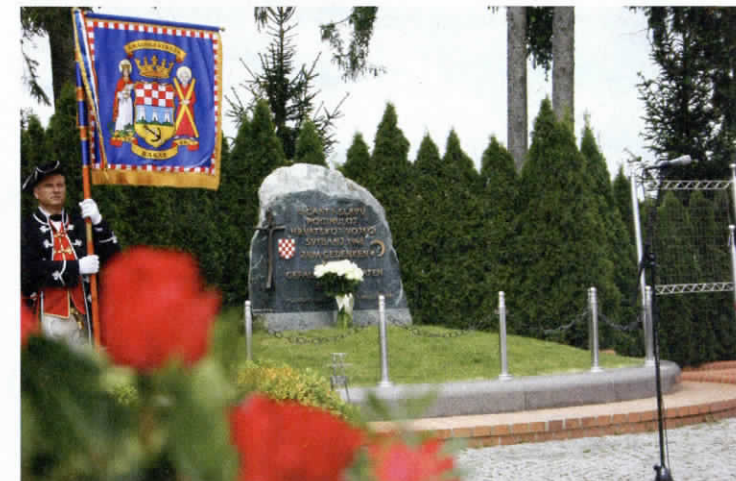
Na prireditvi tudi slovenske zastave

Poslanec SDS Franc Breznik je dejal, da je slovensko delegacijo v Pliberk povabil prireditelj, to je častni Pliberški vod. Tako je tokrat prvič v Pliberku vihrala tudi velika slovenska zastava, ki so jo razvili slovenski gostje, poleg delegacije SDS tudi nekateri člani Odbora 2014. Odbor se namreč ne ukvarja samo z nepravilnostmi v slovenskem sodstvu, gre za širše področje spoštovanja človekovih pravic. In ne smemo pozabiti, je dejal Breznik, da je bilo v Pliberku v maju 1945 nameščeno tudi manjše število slovenskih domobrancev in civilnih oseb, ki se bili tako tudi žrtve »križevga pota«. »Naša točka«, se pravi kraj, kjer so bili zbrani slovenski protikomunisti, je bila sicer Vetrinja. A v Pliberku je bilo en dan v maju 1945 na železniški postaji v konvoju tudi 10.800 domobrancev, nekaj tisoč civilistov in nekaj sto pripadnikov slovenskega četniškega gibanja.

Nazadnje, je rekel Breznik, je on predstavnik države, v kateri v 630 povojnih grobiščih leži večina žrtev pliberške tragedije.

Nadškof kardinal Josip Bozanič je v Pliberku opozoril, da se »vse ideologije bojijo resnice«.

Spomenik žrtvam pliberške oziroma »bleiburške« tragedije leta 1945

neposredni pričevalci zločina, so se odločili, da spomin na njihove nesrečne sonarodnjake ne sme nikoli utoniti v pozabo. Tako je nastal častni pliberški vod, ki se ukvarja z ohranjanjem spomina na »bleiburški križev pot«,

na tragedijo sonarodnjakov in trpljenje, ki ga je povzročil zločinski komunizem hrvaškemu narodu. Takoj so začeli zbirati in zapisovati pričevanja, zbirati dokaze in opozarjati na zločin in zločinsko komunističnega režima. In zato seveda ni čudno, da je bila komemoracija ob sedemdeseti obletnici zelo obiskana, poleg tega pa je pokrovitelj vsakoletne komemoracije hrvaška država oziroma predsednik Republike Hrvaške.

Letošnje komemoracije se je udeležilo več deset tisoč ljudi. Ocene so različne, naše uredništvo je ocenilo, da je bilo okoli 300 avtobusov in na tisoče osebnih avtomobilov in kombijev, kar pomeni okoli 30 tisoč udeležencev. Približno tako ocenjujejo tudi organizatorji, od 30 do 40 tisoč udeležencev. Med udeleženci komemoracije so bili ugledni gostje, hrvaški primas, zagrebški nadškof kardinal Josip Bozanič, Bruna Esih, ki je na

Spominske slovesnosti ob 70. obletnici »bleiburške« tragedije se je med drugim udeležil predsednik HDZ Tomislav Karamarko. Letos je pokroviteljstvo prevzela nova hrvaška predsednica Kolinda Grabar Kitarović.

Spominske slovesnosti so se udeležile tudi žrtve komunističnega režima, med njimi nekdanji politični zapornik Vladimir Šeks in nekdanji ustavni sodnik Vice Vukojevič, ki je pomembna priča v sojenju proti hrvaškim udbovcem v Münchnu.

► komemoraciji zastopala hrvaško predsednico Kolindo Grabar Kitarović, in predsednik HDZ Tomislav Karamarko. Poleg nekaterih preživelih žrtev so bile navzoče tudi nekatere kasnejše žrtve komunističnega režima, med njimi nekdanji politični zapornik Vladimir Šeks. Na komemoraciji je bil tudi nekdanji ustavni sodnik Vice Vukojevič, ki je pomembna priča v sojenju proti hrvaškim udbovcem v Münchnu. Seveda je bil navzoč tudi nekdanji politični emigrant in publicist Bože Vukušić, saj je že od leta 1998 koordinator za pripravo spominske slovesnosti za žrtve bleiburške tragedije na avstrijskem Koroškem. Na komemoraciji je bila tudi slovenska delegacija, v kateri je bil med drugimi poslanec SDS Franc Breznik. Člani delegacije so se srečali z avstrijskim zgodovinarjem Florianom Thomasom Rulitzem, ki odkriva nova dejstva o usodi poraženih vojakov in civilistov »bleiburške« tragedije. Navzoči so bili tudi slovenski domoljubi iz Odbora 2014, saj so prepričani, da bi morali biti zgodovinarji vedno na sledi resnice.

Molitev odrešitve je vodil kardinal Bozanić, ki je v pridigi dejal, da se zbrani komemoracije niso udeležili, ker bi jih vodili zlo, strah ali politični motivi, pač pa kot otroci istega milostnega Očeta, ki spodbuja k skupnosti, k molitvi veselja, da smrt nima zadnje besede, k resnici, ki odzvanja v nas, in k vrednotam, ki nadkriljujejo minljivost. »V naši

domovini, posebno v zadnjih letih, se spet želijo oživiti spopadi in stare ideološke delitve,

za katere smo verjeli, da so delno premagane. Razpihuje se sovražstvo, vsiljuje se nestrpnost in

izključevanje. Kot da je nekaterim do tega, da se poglobljajo nesrečnice z namenom podaljšanja spopada in nasilja iz časa totalitarizma,« je dejal v svoji pridigi kardinal Bozanić.

»Kjerkoli obstajajo jasna in neizpodbitna dejstva, da je bilo kaznivo dejanje storjeno proti civilistom, ranjenim in razoroženim vojakom ali katerikoli drugim vojnim ali povojnim žrtvam, morajo potekati spominske slovesnosti na najvišji državni ravni. Samo tista država in tista vlada, ki bo imela dovolj političnega poguma, modrosti in iskrenega občutka spoštovanja, je to sposobna tudi narediti,« pa je dejala odposlanka hrvaške predsednice Bruna Esih.

Pliberska tragedija leta 1945. Dokumenti in pričevanja dokazujejo, da se do 15. maja in pozneje na Koroškem niso odvijali zadnji boji z nasprotniki, ki niso položili orožja, temveč prvi večji poboji domobrancev, ustašev, četnikov in z njimi pobeglih civilistov pa tudi avstrijskih državljanov, osumljenih sodelovanja z nacisti.

Zamolčana podlost Tragedija beguncev je bila dolga leta zamolčana tako v komunistični Jugoslaviji kot tudi na Zahodu. Umazana prevara bi pač lahko škodila podobi Winstona Churchilla in še posebej glavnemu arhitektu Haroldu Macmillanu, ki je kasneje postal premier Velike Britanije in je, razumljivo, kar se je le dalo, zabrisal sledi. Leta 1945 sta Stalin in njegov oproda Broz zahtevala, da se vsi protikomunisti izročijo komunistom. Deloma iz krvoločnosti, deloma pa iz politične računice; sto tisoči odločnih protikomunistov v Zahodni Evropi bi bili velika ovira

Hrvaški branilci vojne za domovino, med njimi polkovnik Hrvaške vojske Đuro Glogoški

Nekdanji politični emigrant Bože Vukušić je že od leta 1998 koordinator za pripravo spominske slovesnosti za žrtve »bleiburške« tragedije na avstrijskem Koroškem.

Znani hrvaški pevec in domoljub Đani Maršan je z zborom zapel priljubljeno pesem »Bože čuvaj Hrvatsku« (Bog varuj Hrvaško).

nameravanim »ljudskim revolucijam«, ki jih je komunistična internacionala načrtovala v povojni Zahodni Evropi. V igro so vstopili komunistični izdajalci na britanskem znanjem ministrstvu in v obveščevalni službi – Kim Philby in družina pa tudi James Klugmann, komunistični vohun, ki je opravljal nalogo vodje britanskih obveščevalcev za južno Evropo. Prav Klugmann je leta prirejal in ponarejal podatke o političnem stanju na Balkanu, povzdigoval »uspehe« komunističnih partizanov in svinjal protikomuniste. Na podlagi teh podatkov so bili vsi protikomunisti ožigosani kar počez kot nacistični privrženci. Macmillan, ki je bil odposlanec britanske vlade pri Brozu, je tako verjel prirejenim podatkom, poleg tega pa je bilo Britancem tudi ponujeno, da se bodo komunisti umaknili iz Koroške in Sovjeti iz Štajerske,

če jim izročijo protikomuniste. Macmillan je sprejel kupčijo in jo tudi izpeljal, in sicer mimo Američanov, ki se s tem niti po naključju niso strinjali, in tudi mimo glavnega zavezniškega poveljnika feldmaršala Alexandra. Le-ta je namreč naročil, da protikomuniste prepeljejo v severno Italijo in jih namestijo v tamkajšnja taborišča. Alexandra pa so službeno poklicali v London in ga tako »spravili s poti«, da je bila lahko izročitev izpeljana. Macmillan je z avtoriteto posebnega vladnega odposlanca ukazal britanskim poveljnikom na Koroškem in Štajerskem, naj Jugoslovane in Kozake izročijo partizanom oziroma Sovjetom. Le-ti so ubogali, ker so menili, da je stvar dogovorjena tudi z Alexandrom, in ker jim je takšno veliko število beguncem povzročilo velike administrativne, oskrbovalne in nastanitvene probleme,

so bili zadovoljni, da se jih na hitro znebijo, če pa so imeli kakšne pomisleke, so jih hitro potlačili; za kariere brigadirjev in nižjih generalov ni zdravo, če se prepirajo z vplivnimi člani vlade. In za pomiritev duše so dobili tudi ustna zagotovila, da bodo komunisti z vrnjenimi ljudmi humano ravnali.

Komunistična humanost se je pokazala takoj, ko so dobili razorožene nasprotnike v roke, prav vse so takoj oropali in nekatere pobili že kar na kraju samem. Drugi pa so odšli na križev pot, pot poniževanja, pretepanja, pot, na kateri ni manjkalo posilstev in mučenja. Nekatere so pobili kar na poti, recimo v jarkih ob Tezmem, druge so namestili v taborišča v Sloveniji in se nad njimi izživljali dneve in noči ter jih končno večinoma pokončali po kraških grapah, opuščenih rudniških rovih ali pa zmetali v na hitro

izkopane grobove tu in tam. Dvesto tisoč ljudi je bilo pomorjenih v prvem mesecu svobode samo na ozemlju Slovenije. Ne pozabimo, v Sloveniji je kakšnih 630 grobišč z žrtvami komunističnih zločincev! In kot že rečeno, nekateri so preživeli križev pot, a so potem trpeli in večinoma tudi dotrpeli v taboriščih za prisilno delo. Samo peščica teh, ki so bili vrnjeni, najvišji poveljniki ali ugledni politiki, je bila deležna sojenja, a tudi ti so v večini bili obsojeni na smrt. A vsaj sojenja so bili deležni, seveda nepravilnega, in njihovi svojci so vsaj vedeli, kakšna je bila njihova usoda in kaj so jim očitali. Za deset tisoče žrtev križevega pota pa se še danes ne ve, kje so pokopani, kakšne zločine naj bi bili zagrešili, kdo jih je obsodil in kdo pomoril. In ne gre pozabiti, vsi ti zločini so bili menda storjeni »v imenu ljudstva«, se pravi tudi nas! **D**

Slovenski predstavniki, med njimi poslanec SDS Franc Breznik, so se srečali z avstrijskim zgodovinarjem Florianom Thomasom Rulitzem, ki odkriva nova dejstva o usodi poraženih vojakov in civilistov »bleiburške« tragedije.

Slovenski domoljubi iz Odbora 2014 so prepričani, da bi morali biti zgodovinarji vedno na sledi resnice. Hrvaški romarji so jih bili zelo veseli. Obljubili so jim, da 13. junija pridejo na spominsko slovesnost, ki bo pred Barbarinim rovom pri Hudi jami.